

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND HAVI FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON—FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: Sz-i: Hol a hiba? — Molnár István: Hogyan rombolták szét a túskevári pálos kolostort és templomot — P. Gyéressy Ágoston O. S. P.: Mária első csodája — Üdvözlégy Dicső Szűz-Asszony (pálos himnusz, Lengyel Rezső ford.) — Fráter Jácint Naplójából — Horváth Richárd: Áruzkodó kis ceruza — Dr. Nadas Zoltán: Világosságul a népeknek — Világegyház — Falbrecht Alice: Lelki levelek (2) — Dr. Dobák Ferenc: Szent orvosok — Dr. Paulinyiné báró Oertzen Kornélia: Szent Margit oltalma alatt — Gyermekeknek — Pálos Krónika — Szerkesztői üzenetek.

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND ÉRTESITŐJE
ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁRA 6-80 PENGŐ

Főszerkesztő: P. GYÉRESSY ÁGOSTON O. S. P.
Felelős szerkesztő Dr. NÁDAS ZOLTÁN.
SZERKESZTŐSÉG: Budapest, XI. ker. PÁLOS KOLOSTOR.
Telefon: 468-550. Csekkszám: 48004.
KIADÓHIVATAL: Fráter György Sajtószövetkezet, Budapest,
IX., Gönczy Pál-u. 2. Telefon: 189-100

MEGJELENIK minden hó elsején.
Rendi és főegyházmegyei jóváhagyással.

A FRÁTER GYÖRGY SAJTÓSZÖVETKEZET

BUDAPEST, IX., GÖNCZY PÁL-U. 2. TELEFON: 189—100.

Mindennemű nyomtatvány izléses, gyors és pontos kivitelezése; kiadványok művészi tervezése és terjesztése. Sokszorosítás, könyvkiadás; hangversenyek, előadások, társasutazások (zarándoklatok) szervezése és rendezése. — **Hirdetési Iroda.**

AZ EGYETLEN MAGYAR

gyökerű rendbe lépni szándékozó fiúk, akik a *Boldog Özsébek*, *Fráter Györgyök*, *Virág Benedek* életét és munkáját akarják továbbfolytatni, csatolják ezirányú kérvényükhöz: 1. kereszt-és béma-levelüket, 2. érettségi bizonyítványukat, illetve a félévi bizonyítvány másolatát, ha papok akarnak lenni, különben segítő testvéreként házi munkában foglalatostkodnak, 3. szülői beleegyezést, ha még kiskorúak, 4. hittanárunk, vagy plébánosuk ajánlását, 5. egészségi bizonyítványt. Életük rövid ismertetését is csatolják kérvényükhöz, kifejtve mely okok vezetik őket a szerzetesi életre; korhatár 18—35 év. Kérvényüket küldjék a *Pálos Kolostorba*, Budapest, XI. ker., Szent Gellért-rakpart 1/b

A magyar öntudatnak az igazság az alapja.

Magyar öntudatot sugároznak a *Szalay*-könyvkiadó alábbi könyvei:

Bendefy László: Magna Hungaria és a Liber Censuum ..... Ára 24.— P.

Zsuffa Sándor: A magyar nyelv nyelvrokonságai ..... Ára 12.— P.

Megrendelhetők Magyar Esperanto Kultúra Szolgálat kft. útján Budapest, III. kerület, Jo'sva-utca 4. szám.

Magyar Zenei Almanach

címen *Papp Viktor* szerkesztésében a magyar zeneélet minden ágát felölelő hézagpótló évkönyv jelent meg a «Fráter György» Sajtószövetkezet kiadásában. — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

IX. kerület, Gönczy Pál-utca 2. szám.

Telefon: 189—100. * * * Ára 24.— pengő.

Hol a hiba?

Néhány eset:

Egy vidéki tisztviselő felesége intézetbe kíséri a fiát. Beszédbe elegyedik az útitársakkal. — Már az V. gimnáziumba megy a fiam. Mindig az volt a szándékunk, hogy papot nevelünk belőle, mert a kisfiamnak is nagy kedve volna hozzá. Közben megdöntöttük. Mindenki lebeszélte. Hogy lehet ma papnak nevelni egy fiút, ebben a világban, — mondták csodálkozva az ismerősök, — hiszen a jövőben nem lesz már szükség papokra...

Más: Két évvel ezelőtt egy vasútállomáson hevesen vitatkozott egy pappal tisztviselő ismerőse. A vita hevében ezt vágta oda a tisztviselő: — Mindez nem számít. Rátok maholnap egyáltalán nem lesz szükség...

Ismét: Egyik szinkatolikus alföldi nagyközségben néhány takarító-asszony dolgozott a tantermek és tanító-lak rendbehozásán. Megpillantották a tanítót, aki akkor ment el az ablak alatt. Az egyik munkásasszony epésen megjegyezte: No csak jöjjön el a mi időnk! Először is a tanítókat akasztjuk fel, meg a papokat, aztán jöhet a többi úr.

— Miért éppen a tanítókkal és papokkal kezdenék? — kérdezte a tanító, aki meghalotta a durva hangokat.

— Mert ők tanítják azt a sok vallásos butaságot, amivel félrevezetik a szegény embert.

Ime, a legkülönbözőbb helyeken, különféle társadalmi rétegekben, még a katolikus múltú tisztviselő-családokban is megnyilatkozik ugyanaz a gondolat, azzal a különbséggel, hogy egyiknél a gyáva előre megalkuvás arculatával, a másiknál a hetyke fölényeskedéssel, a harmadik rétegben már a legdurvább viharzással jelentkezik. Ezen a legutóbbin legkevésbé csodálkozunk. Annál megdöbbentőbb szembetalálni magunkat a katolikus művelt emberek elvi köpenyeforgatásra kész lelki világával, akit még a kényszerítő körülményekre való hivatkozás sem menthet, hiszen ilyenek nincsenek.

Hűn Sándor felvétele.

Az is elég, ha a rémhírterjesztő és aknarakó propaganda kilátásba helyez egy olyan világot, amelyben nem lesz szükség papra, templomra, vallásra, hitre, Istenre... A magát igaz meggyőződéssel kereszténynek valló magyar ember fönséges önérzettel szeretné belekiáltani a magyar társadalom fülébe: Vigyázat! Árulók!

De vajjon nem tévesztjük el az utat, amikor a magyar társadalmat óvatosságra akarjuk ébreszteni? Hogy biztos módszert találjunk, előbb meg kell látnunk, hol a hiba. Mert, hogy valahol hiba van, az biztos. Elemezzük a tüneteket. — Legbiztosabb társadalmi színeképelemzőnek bizonyulnak az egyes szociális szervezések és akciók.

Egészen magas helyről hangzott el a diszkrét panasz, hogy nem lehet komoly együttműködésre bírni a sok társadalmi egyesületet.

Vidéki városokban a szociális hatóságok is küzdenek ezekkel a nehézségekkel. Minden helyi egyesület összefogó hatósági szerve lenne a helyi munkaközösség, amely akár a szociális, akár a kulturális célkitűzésű egyesületeket helyes összhangban pártatlanul szeretné a nagy nemzeti feladatok szolgálatába sorakoztatni. Mégsem lehet egészen szervezett társadalmat állítani a legsürgősebb nemzetvédelem szolgálatába.

Két tünet egészen szembeszökő. Egyik: Mindegyik vezetni és nem kooperálni szeretne a többi egyesület közt. A másik ugyanennek a kollektív lelki jelenségnek a tulajdonképeni eredője az egyedek szociális viszonyában: Reprezentációt szívesen, de részletmunkát nem vállalnak az egyesületben, mert erre «nem érnek rá». Tehát «vezetni és reprezentálni!» — ez a ki nem kiáltott jelszó a társadalmi életben, amely annál hangosabban sikolt elő az eredménytelenségek romjai alól. Így a megszervezett munkaközösségek sok egyesületének nem akadnak tagjai, akik a felkarolandó szegény és minden kultúrát nélkülöző családokhoz el látogassanak akár mint tanácsadók, akár mint erkölcsi támogatók.

Egyik vidéki kisváros nagyszámú katolikus intelligenciája nem tud egymással összetalálkozni, mert az előkelőbbek nem szokták meg még a gyűléstermekben sem a kisebb tisztviselőkkel való barátságos érintkezést. Nem találunk számukra egy barátságos biztató szót, vagy üdvözlő mosolyt.

Falun a 20—30 holdas gazda családja nem áll szóba a zsellérével. Mindezek eredménye az a keserű kitörés, amelyet azok a bizonyos munkás asszonyok hangoztattak. Félrevezetett logikával azt hiszik, hogy a vallás csak a szegény ember alázatos meghúnyászkodását hivatott kitermelni, és fékentartani a társadalmi göggel és önzéssel szemben. Évszázadokig elviselte a munkás a jobbagyigát, mert kénytelen volt. De a szabad polgárként élő munkás, zsellér vagy akár tisztviselő is nem képes elviselni a lenézést, a mellőzést, a megvetést.

Ime, az analízis eredménye: *a főhiba a közszellemben van.* Következménye, hogy a megvetés fájdmában élő lenézett ember nem bízik a vezetők szociális jóakarátában. Sőt ez a megvetett ember gyanakszik a magas rangúak és nagy vagyonúak vallásosságára, keresztény mivoltukra, és gyanússá válik szemükben az egész kereszténység egyik-másik «nagyság» miatt. Mintha csak álarc volna rajtuk a kereszténység, mert úgy látják, hogy nem nagyon néz le

arcukról a hit elevenisége, nem nagyon tapasztalják közelükben a keresztény szeretet megbecsülő modorát.

Sok városban, községben felpanaszolták a karácsonyi szeretetsomagok, segély stb. kiosztásakor, hogy a megajándékozottakban nem a hála nyilatkozott meg, hanem a durva elégedetlenség. Csak arra nem gondoltak a panaszosok, hogy ezek a szegény emberek már nagyon megúnták a nyomort, emberi önérzetük is megszólal (itt nem az erkölcsileg züllött szegényekről van szó!), akik nemcsak alamizsnát, hanem általános helyzetjavítást, szociális felemelést is várnak. *Ám ehhez nemcsak pénz kell, hanem felemelő, megbecsülő lélek is.*

Krisztus az ég s föld Ura, minden nép és nemzet Királya kisedd aláacsonyult le, hogy minden ember szívének megközelíthető legyen. Nem osztogatott aranyat, hanem a testvériség meleg közvetlenségét. A Teremtő hallatlanul megbecsülte az embert. Gondol-e a magyar vezető társadalom arra, hogy neki is valami többet, értékesebbet is kellene adni a munkásrétegeknek, mint pénzt? Nem kellene-e az anyagi segélyen felül hatványozott mértékben magyar megbecsülést is ajándékozni?

Alázatoskodjunk krisztusivá és keresztény magyarrá! Ne csak az elméleti szociálpolitikusok szirénázásaira figyeljünk fel, hanem még inkább az angyali glória örvendetes akkordjaira, mely felénk sugározza az isteni ígéretet: Békesség a földön a jó akaratú embereknek! Hozza meg ezt a magyar újesztendő! Sz—i.

Molnár István pápai plébános:

Hogyan rombolták szét a túskevári pálos kolostort és templomot?

157 év után először hangzott fel Dunántúl Athénjében, Pápán «fehér barát» ige hirdetése. Amikor 1638-ban letelepedtek, négy katolikust találtak a legmagyarabb lakosságú végvárban. Ők voltak a romeltakarítók, az életmegindítók. Karácsony előtt a 15.000 katolikus magyar lakosságú Pápa új plébániája hallgatta P. Gyéressy Ágoston O. S. P. szentbeszédeit. A meginduló plébánia gondviselészerűen pálos szónokot hallhatott.

Pápán a pálos mult kiváló értékeit megőrizte a város, később pedig a nagyszerű tanító munkát átvevő Szent Benedek-rend. A pálos rendház az új időben második emeletet kapott, a pálos gimnázium helyén pedig kétemeletes modern gimnázium épült. A templomban azonban nincs változás. Az ország egyik leg-

szebb faragású rokokó temploma a pálosművészet legkiválóbb képviselője.

Városunk közelségében, a világhírű Somló mellett, Veszprém vármegye határánál, a sárga vizű és szeszélyes folyású Torna patak mellett épült Nagyjenő (ma: Tüskevár) pálos kolostorát és templomát a múlt század gondatlansága és barbarizmusa teljesen elpusztította. A pápai pálos mult innét indul el, a két kolostornak a művészete is sok egyező vonást mutat fel. A történelmi mult kapcsolatai élénkek és egybefonódók.

A pápai karácsony előtti triduum befejezése után itt is megnéztük a pálos emlékeket. Kitorolhatetlenül lelkemben él az 1310-ben alapított rendház és templom helyén folytatott beszélgetésünk. A közeli Somló szabályos vonalait köd borította. A Torna másik felénél házrengeteg terül el. Mi a beépítetlen részen, a «barát rét»-en álltunk. A legszebb multú és egyik legkiválóbb faragóművésszel ékes templom helyén P. Gyéressyvel beszélgettünk. A kolostor és szülőfalum multja tárult fel. Meghatódva felidéztek a barbarizmus pusztítását. Hogyan rombolták szét az egyik legszebb művészetű pálos kolostori és templomot?

1786 február 7-i eltörlő rendelet kihirdetése után a szerzetesek elhagyták ősi otthonukat. A zárda uradalmi tisztilakká lett átalakítva. A vallásalapítványi uradalom tisztjei addig itt laktak, amíg Somlívásárhelyen a hajdani apácák kolostorának romjai helyén új lakás nem épült számukra. A zárda bútorait elárverezték. Dolgozószobámnak legdrágább érdekessége az «előlsétáló falióra». Szerzetes munka. Dédnagyanyám, Csizmadia Katalin szülei vették a «dicitán». Azóta családunk birtokában van. A levéltár anyagát és a könyvtárt a budai kamarai levéltárba vitték. Az anyakönyvi feljegyzések a tüskevári plébániára kerültek.

A háromhajós templomot bezárták. Felzsereelését széthordták. A főoltárkép, két mellékoltár, három üléses művészi értékű «vesperás-szék» és egy ezüst kehely a tüskevári plébánia templomé lett. A remek ebédlői szószék Babronyba, innét a budapesti Iparművészeti Múzeumba került. A 11 öltözőjú, domborművekkel ékes öltöztetőt Somlívásárhelyre vitték. A hajó padjait a karakói és a külsővati templom kapta meg.

A refektórium remek faragású asztalai lomtárba kerültek. Simor János még mint győri püspök erről értesülve, 1865-ben árverés útján 260 forintért megvette és díszszekrényekké átalakítva Esztergomba vitette. A primási palota termeit ékesítik.

A harangokat a tüskeváriak megkaphatták volna. A mester azonban ellenállt a következő megjegyzéssel: «Eb húzza kendteknek azokat a nagy harangokat!» Ezért Somlívásárhelyre vitték.

A templom megszenteltségétlenítve széna, szalma és egyéb gazdasági szerek raktára lett.

1809-ben Károly főherceg lakott a kolostorban. A franciák elleni háborúban hadseregével

Főoltár részlet egy régi pálos templomból. (Pápa, XVIII. sz.)

Tüskeváron is keresztül vonult. Tisztjeivel együtt a kolostor szobáiban kapott elszállásolást.

Később a kolostor pintér és hajdu lakása lett. Nagy részét meg magtárnak használták. Ablakokat befalazták, az épület fenntartásával pedig nem törődtek. Még 1878-ban is a postamester és a körorvos lakott az emeleti szobákban.

1820-ban megkezdődött a barbár pusztítás. A tornyok tetőzetére erős köteleket hurkoltak és csiga segítségével lerántották. A két torony között álló remete Szent Pál kőszobrát a tüskeváriak elkérték, hogy tiszteletben részesítsék a Rend védőjét. Félezerév ősi kapcsolatait akarták vele tovább is megőrizni. A munkások azonban gúnyos röhögések között letaszították. Az összetört szobor darabjait azután a Lovason épülő istálló alapjaiba rakták. A templom falait csákányokkal szétfeszeggették. Karakón, Lovason malom és gazdasági épületek elkészítésére használták fel. Oroszin iskolát építettek a szétrombolt falakból. Örült pusztítás folyt akkor is, amikor már anyagra nem volt szükség.

Egy öl fal lebontásáért 5 forintot fizetett

a rombolást irányító kultuskormányzat képvisellete! 1850-ben a falusiak keveselték a «kibányászás»-ért az 5 forintot. Ezért a kolostorból és templomból a századfordulóig falrészek maradhettek meg. Így maradt fent legtovább a kolostor déli része!

A szentély alatti kriptában temették el a szerzeteseket. Felettük és a szentély megmaradt kövein trágyadomb szentségtelenítette meg a helyet. A sekrestyét hosszú ideig istállónak használták. A templom hajójában a teljes lerombolásig bokrok, bogáncsok nőttek és a romok között állatok húzódtak meg.

A «kastély» kőbástyáit öl számra elárverezték. 1840 körül a falakat szét is hordták. A templom udvarán álló Nep. Szent János-szobor évtizedekig a mellette elterülő trágyadomb mellett állott. 1864-ben Házy Alajos túskevári plébánosnak sikerült megszerezni a szobrot. Túskevár legszebb helyén azután felállították. Ma is áll még a szobor a nagy idők egyetlen néma tanujaként.

A zárda összes birtokai, somlói szőlője és minden ingatlana a vallásalapítvány kezébe került. A tagosításkor a földeket Lovas-pusztához mérték. A halastavakat kiszárították, a gyümölcsöskert pedig megsemmisült. A temető oldalában lévő három hatalmas boltívű pincéjének még részletei láthatók. A pálos építkezéseknek egyetlen túskevári emléke!

Amit a törökök el nem pusztítottak, amit évszázadok minden vihara le nem tudott rombolni, azt a múlt század folyamán a kormányzatunk vandalizmusa teljesen elpusztította. Itt nem maradt kő-kövön. A vallásos magyar múlt pótolhatatlan értékeit tették tönkre.

December 22-én a pálos-templom főoltárképe előtt, a túskevári templomban, P. Gyéressy Ágoston misézett. 157 év múlva pálos is megköszönhette a Mindenhatónak a nagyszerű multat. A «barát-réten»ajelen találkozott a multtal, erőt merítve a jövő nehéz küzdelmeihez.

P. Gyéressy Ágoston O. S. P.:

Mária első csodája

«A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme vala rajta» (Lk. 2, 40), ilyen szívtelen szűkszavúsággal értesít az evangélista a kis Jézus názareti életéről. Csoda-e, ha a legendák dús fantáziával kénytelenek pótolni e fájó hiányokat? Ha an-

gyalkákkal népesítik be a názareti házat; ezek sűrögnek-forognak, tesznek-vesznek, a Szűzanyának segítenek főzni, takarítani, aprófát vágni vagy tüzet élesztetni; mások Jézuskával játszanak, aki madárkakat gyúr agyagból, rájuk lehel s azok — csodák csodájára — csicseregve röpködik körül! A csodák úgy teremnek a kis názareti házban, e jámbor legendák szerint, mint a virágok a kertben s az angyalok csapatostul:

«Ott ültek a bemohosult fedelen,
Mint aranypillék a viráglevelen».

Mindszenty Gedeon.

Ötéves legényke lehetett a kis Jézus, amikor Názaretbe került s a Szűzanya bizonyára boldogan szemlélte, mint növekszik és erősödik, «telve bölcseséggel...»: megnyilatkozásai rendkívüli értelemről tettek bizonyosságot s az Isten különös kegyelme és szerelme volt Benne, amint az egy alkalommal olyan feltűnő módon mutatkozott meg, hogy az evangélisták sem hallgathatták el.

*

A Szentcsalád — szokása szerint — minden évben elzarándokolt a jeruzsálemi templomba nagyobb ünnepek alkalmából, hogy ott az előírt áldozatokon résztvegyen. Jézus épp tizenkét éves volt, amikor ez történt:

Úgy látszik, az írástudók valamelyik parázs vitája kötötte le az ifjú Jézus figyelmét anynyira, hogy meglepedkezett a hazatérésről. Talán épp egy titokzatos messiási jövendölésen kaptak össze azok, melynek igazi jelentését csak Ő tudta! S így történhetett, hogy amikor szülei néhány nap múlva lélekszakadva rábukkáltak a Templomban, «a tanítók között ülve» találták, «amint hallgatá és kérdező őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, akik őt hallák, az ő okosságán és feleletein...» (Lk. 2, 46—47).

A Szűzanya egyszerre elfelejtette ennek a három napnak minden remegését, minden szorongását, minden rettegését, elfelejtette ennek a három nyugtalan és álmatlan éjszakának minden vergődését: szent büszkeséggel nézett Fiára, ki gyermek létére «ülve hallgathatta és kérdezhetette» a mestereket, meglepő fogós kérdéseivel zavarba ejtve s úgy megszorongatva őket, hogy a körük verődött hallgatóság önkénytelenül is megtapsolta... És szerette volna boldogan magához ölelni örömeiben, hogy megtalálta: ám a fájdalom még mélyen sajgott anyai szívében! Ezért komolyan, szelíden és halkán kérdőre vonta Őt: «Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Ime atyád és én bánkódva kerestünk téged» (Lk. 2, 48). Így csak egy anyának van joga beszélni, aki érzi felelősségét fiáért s ilyen gyöngéden csak egy anya tud beszélni, aki okos szeretettel félti fiát...

Jézus is szelíden, komolyan és nyugodtan válaszol: «Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám házában kell

lennem?» (Lk. 2, 49). Olyan hangsúllyal mondja Istenről: «Atyám», hogy hallgatói dermedten merednek Rá: mintha az isteni öntudat tüze s fénye csapott volna ki szeméből ellenállhatatlan erővel s fölséggel! Szülei ámulva néznek Rá. Első percben nem tudják felfogni mélységes és gyönyörű jelentésüket (Lk. 2, 50). Csak Anyja, «Ki szívében tartja vala mindez igéket» (Lk. 2, 51), döbben rá a szédítő igazságra...

*

Am ez a csodálatos jelenet csak egy-két percig tartott. Az isteni Gyermekek «akkor hazatért velük és Názáretbe méne és engedelmes vala nekik» (u. o.). Engedelmesen simult újra szüleikhez. Az, Akiben ez a két édes Titok tökéletes összhangban egyesült: hogy Istenfia volt és ugyanakkor Emberfia is. Atyja az örök titkú Isten, Anyja az édes Szűz Mária. Az egyikőtől az örökkévalóságban, a másiktól az időben született. Szívében találkozott az ég és a föld! Ez a csodálatos Gyermekek harmincéves koráig egy kis galileai faluba, ismeretlenségbe, csendbe, munkába temetkezett. Angyalok helyett maga söpörgetett a názáreti kicsi házban, gondozta a kertcskét, hozott vizet Máriának, később Józsefnek segített a műhelyben, annak haláláig...

Clairvauxi Szent Bernát ámulva tünődik el ezeken az igéken: «És engedelmes vala nekik. Kicsoda engedelmes és kiknek engedelmes? Isten: az embereknek! Isten, mondom, Aki nek angyalok vannak alávetve, Aki nek fejdelmek és uralkodók engedelmeskednek, engedelmes volt Máriának és nemcsak Máriának, érette Józsefnek is! Csodáld hát mind a kettőt és válaszd, melyiket csodáld jobban: a Fiúnak kegyelmes megalázkodását, vagy az Anyának fölséges méltóságát. Mind a kettőt csodálhatod, mert mind a kettő csoda! Hogy Isten egy Asszonynak engedelmeskedik: példátlan alázatosság; s hogy egy Asszony Istennek parancsol: páratlan fölség!» (Hom. 1. super «Missus est.»)

Kétségtelen, hogy csendes munkában és édes imában teltek az elrejtett názáreti évek, melyeknek tiszta boldogságát még semmi sem zavarta. Tudta jól a Boldogasszony, mily balgák azok, kik lármás ünneplésben, emberi tapsokban keresik a boldogságot. Mily törekeny, mily szeszélyes ez a boldogság s mennyire nem tudja kívülről pótolni, ha hiányzik, a belső békét! Szerette és féltette hát ezeket az elrejtett éveket, melyeket isteni Fiával együtt boldog békében tölthetett; nem vágyódott szereplésre, ünneplésre: ez a külső dicsőség úgy sem növelhete már a belsőt. Így élt hát egész szívvel Názáretben a munkának és az imának, szüntelen maga előtt látva a legtökéletesebb Példát! Anyai kötelességének élt teljes lélekkel; s ez nem volt számára teher, nem volt ízetlen és unalmas dolog, hanem a legtisztább élvezet: az Isten akaratát híven teljesítő lelki ismeret felülmúlhatatlan békéje és boldogsága! Hisz Jézus sem tett mást e látszólag terméket-

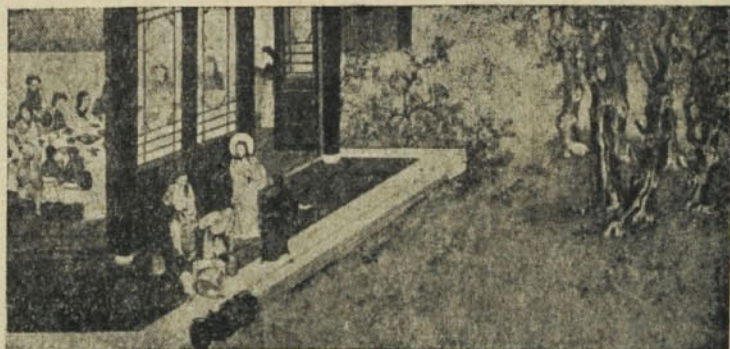
len évek alatt, mint Atyja akaratát, melyet Nála több szenvedéllyel, ujjongóbb készséggel nem teljesített még ember a földön! Ó, hogy gazdagodott a Szűzanya lelke ezekben a boldog években, szakadatlanul szemlélve a megtestesült Tökéletességet! Ó, hogy forrott össze ez a két csodálatos tiszta élet! Hogyan értette meg egyre jobban az Anya a Fiát! Hogyan dobbant egyszerre ez a két szív!

Jézus később apostolaival őszintén közölte szenvedéseit, megaláztatásait, keresztrefeszítettségét és föltámadását; pedig az evangélisták szerint akkor ők ezt nem értették meg... Egészen másképen képzeltek el a Messiást: ragyogó, győzelmes, szabadító Királynak! Legelső apostola, Péter, buzgóságában tiltakozott is: Távol legyen ez Tőled, Uram... Ha tehát tökéletlen apostolait beavatta élete minden titkába a Mester, elképzelhető-e, hogy csupán Édesanyja előtt titkolódzott volna, Kivel annyi boldog esztendő telt Názáretben s oly tökéletes egyetértésben s Aki a legjobban szerette és ismerte Őt? Hiszen tudta Mária már, hogy mi lesz a Megváltó sorsa a földön; tudta, hogy nemcsak föltámadására, de romlására is lesz sokaknak, hogy Jel lesz, melyet nemcsak csodálnak, de amelynek ellene is mondanak majd; s az ő szívét is átjárta már egypárszor a Simeon megjövendölte tör, de ez csak ízelítő volt s a názáreti zavartalan boldog évek csak előkészület, csak erőgyűjtés, csak vihar előtti csend a borzalmas megpróbáltatások előtt...

*

Ebben az időben József, a Hűséges, már elköltözött a földről. Az evangélisták többet nem említik nevét. Halála bizonyára a legboldogabb volt: Jézus és Mária karjaiban lehelhetett utolsót. Isten derék és jó szolgája volt, hűséggel teljesítette kötelességét: őrizte, védte, mentette az Úrtól rábízott mérhetetlen Kincseket, a világ Üdvösségét és a Szűzanyát! Két kérés keze munkájával tartotta el őket, óvta minden bajtól...

A misztikus Krisztus, vagyis az Egyház is különös oltalmába ajánlotta magát és szép ünnepén (Szent József Oltalma) azért könyörög az Úrhoz, hogy Aki kimondhatatlan gondviselésével Szentszülője Jegyesének választotta Őt, engedje közbenjárását élvezni az ében, mivel oltalmát tiszteljük a földön...

Sü-zi hua: A kánai csoda.

Amikor tehát érkezett az óra, Jézus búcsút mondott a kedves názareti háznak; elvonult a puszta s böjttel s imával kezdte el apostoli életét . . .

De azért nem szakadt el egymástól az Anya s Fia. Mint valami hűséges és néma árnyék követi Jézust Mária, félenken itt-ott felbukkanva az evangéliumok lapjain. Hangját majd csak a kánai menyegzőn halljuk utoljára. Többet nem. A keresztnél alatta sem. Idáig háromszor hallottuk szólni; először az angyallal, másodszer a Magnificatnál zengve, harmadszor a Templomban . . . Most elnémul az emberek előtt. De annál többet beszélget Istennel. Könnyesen aggódva könyörög a Fiáért s az egész világot!

*

Keresztelő János szimbolikus keresztsége s negyvennapos böjtölés és imádkozás után Jerikó kietlen pusztaságából visszatért Jézus Názáretbe. De már nem egyedül. Első apostolai Vele voltak. Édesanyját már nem találta ott. A szomszédos Kánában bizonyára valamelyik rokona menyegzőjén volt.

«Meg volt pedig hiva Jézus is tanítványaival együtt . . .» (Jn. 2, 2). S Jézus nem utasította el a meghívást! A negyvennapos szigorú böjt és magány nem tette világgyűlölővé s minden ártatlan öröm megvetőjévé. Később élesen osztorozta a farizeusok álbuzgóságát, kik «meghervasztják arcukat, hogy böjtölni lássák őket az emberek . . .» (Mt. 6, 16). Jézus mindig irtózott a szemforgató képmutatástól, a külsőségekre hiú, belül rohadt szenteskedéstől, melyet sohasem szűnt meg nevetségessé tenni. Nem félt az élettől: sem örömeitől, sem szenvedéseitől! Életével adott példát arra, hogyan kell nekünk is megszentelnünk mind a kettőt.

Nem kétséges, hogy példáját először s a leg-hivebben a Szűzanya követte. Ott volt ő is a menyegzőn. S amint tudjuk, nemcsak vendégeskedni ment oda, hanem — mint Erzsébet rokonánál — segíteni, résztvenni a háznép munkájában, gondjaiban, a számos vendég kiszolgálásában.

Hogyan történt, hogyan nem, akár a vendéglátó házigazda számította el magát, akár nem tellett többre, tény, hogy fogytán volt a bor, a vidám hangulat lelke! Szörnyű zavarba jutottak. A Szűzanya gondos szeme idejekorán észrevette a bajt. Odasúgta Fiának: «Nincs boruk» (Jn. 2, 3). Anyai ösztöne sejtette, hogy Fia segíteni fog . . .

Jézust meglepte Anyja finom célzása. Szelíden kitérni próbált: «Isa», «Asszony», Anyám, ez nem a mi kötelességünk! Mi itt vendégek vagyunk! Mi közünk nekünk az ő dolgukhoz? — Azután halkán hozzátette: Még nem jött el az én óráim (Jn. 2, 4). Még nem jött el a csodák órája, még nem bizonyíthatta tetteikkel szavait, hisz jóformán még el sem kezdte Isten Országának hirdetését!

Az Anya nem szólt többet, de érezte, hogy Fia nem tudja nézni a háznép zavarát s jó

szíve megesik rajtuk. Ó, hányszor fogja még látni Őt, mint hajol mély megrendüléssel emberi nyomorúságok, fekélyes sebek, vérző fájdalmak fölé gyógyítva. Az, Aki majd Heródes kíváncsiszkodására szent büszkeséggel hallgat, ujját sem mozdítja a maga érdekében, pedig egy szikra csodával megmenthetné az életét . . .

Az Anya ismerte jól Fiát, biztosra vette, hogy valamit tenni fog . . . Azért bátran adott utasítást a szolgáknak: «Amit nektek mond, cselekedjétek» (Jn. 2, 5). Jézus odafordult a szolgákhoz, kik a kézmosásra szánt hatalmas kövedrek mellett sűrögtek: «Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színig tölték azokat. És monda nekik Jézus: Merítsetek most és vigyétek a násznagynak . . .» (Jn. 2, 7—8).

A többit tudjuk. A borrá vált víz jobb volt, mint a lakodalomra vásárolt bor. A hat köveder tartalma kb. hat hektoliter lehetett. «Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában; és nyilvánosságra hozta dicsőségét és hívének őbenne tanítványai» . . . (Jn. 2, 11). Az evangélista hangsúlyozza, hogy ez volt Jézus első csodája! Nem kétséges, hogy a Szűzanya közbenjárása nélkül nem történt volna meg. Hiszen még nem jött el a csodák ideje. De Édesanyját nem utasíthatta el . . .

Milyen szimbolikus ez a kánai jelenet! Milyen vigasztaló, milyen bátorító: a Szűzanya éles szeme, gondos szíve észreveszi bajainkat, jajainkat, és közbenjár értünk Fiánál. Ó hányan fordultak már Hozzá az első kánai csoda óta és nem hiába! Hány vérző szívet, hány összetört reményt, hány boldogtalan életet gyógyított meg azóta a mi édes Közbenjárónk, Szószólónk, Anyánk!

*

«Azután leméne Kafarnaumba, ő és anyja, atyjafiai és tanítványai . . .» (Jn. 2, 12). Anyja mint hűséges és néma árnyék mindenüvé elkíséri Fiát. Ha hosszabb, fárasztó útra indul tanítványaival, bizonyára ott marad Kafarnaumban, atyjafiai, «testvérei», azaz közelebbi rokonai körében, de lélekben akkor is Fiával van, remeg és imádkozik Érte szüntelen. Tudja: ezek csodálják, ezek rajonganak Érte, ezek követik boldogan! Csodálatos szavai és csodálatos tettei lázba ejtik az egész országot. Testi-lelki betegek szoronganak Körülötte. S a vakok látnak, a némák szólnak, a siketek halálnak, a bénák járnak, a poklosok tisztulnak, a cédák megtérnek: testi és lelki halottak támadnak új életre!

Talán ott van, amikor az a névtelen evangéliumi asszony önfelédten Őt magasztalja a Mesteren keresztül: «Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál» (Lk. 11, 27). Ime, hogyan megy már most teljesezésbe a Magnificat ujjongó profécijája: Mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék . . . Milliók és milliók ajkán csendül az idők végezetéig a Boldogasszony magasztalása. Zsenik és névtelen tömegek dicsérik szakadatlanul a századok örök sodrában. És

boldognak mondja Őt minden nemzedék: az egyházatyák kora épügy, mint a keresztes-hadak kora, Szent Bernát nemzedéke épügy, mint Prohászka nemzedéke, a trecento épügy, mint a huszadik század!

*

De azt is tudja, mert látnia kell a legtisztább Anyának, mint növekednek az árnyak is Fia fénylő alakja körül, mint oson elő alattomosan a homályból az emberi gonoszság, s tör Jézusa életére!

Názáret egyik hegyét a «Remegés hegyének» (Mons tremoris) nevezi a hagyomány; ott állott ugyanis remegve a Szűzanya s nézte, mint hurcolják Egyetlenét saját falujabelijeit egy merdek sziklához, «hogy letaszítsák őt» (Lk. 4, 29): az volt ugyanis a bűne, hogy Izajás egyik gyönyörű messiási jövendölését magyarázta nekik s bebizonyította, «hogy ma teljesedett be ez az Irás... Az Úr lelke énrajtam, azért kent föl engem; elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket, szabadulást hirdetni a foglyoknak és látást a vakoknak...» (Lk. 4, 21, 18—19).

Ott volt aggódva akkor is, amikor «övéi», vagyis kedves rokonai, tanítás közben zavarták s akarták elfogni, «mert azt mondták, megháborodott» (Mk. 3, 21)! Még övéi is megbotránkoztak Benne! Nem tudták «józan ésszel» megérteni, miért nem maradt a názareti ács-műhelyben, miért kell csavarognia folyton, különös tanokat hirdetve s ördöngős cselekedeteket művelve, melyekkel nyugtalanítja az egész Tartományt... Hogy miért pont a «bűnösökkel» barátkozik: vámosokkal, dajnákkal, sőt pogányokkal is! Nyilván megzavarodott... Ártalmatlanná kell tenni, mielőtt a hatóságok erélyesen föl nem lépnek Vele szemben! Úgy sem lesz jó vége... Így gondolkozott akkor is a kényelmes és bedesztkázott nyárspolgár a rokoni szeretet kegyes köntösébe bújva.

A Szűzanya elszoruló szívvel látta, mint gyülekeznek Fia sugárzó feje fölé a vészes felhők, mint esküszik össze tönkretételére a legsötétebb emberi korlátoltság, irigység s ami vele jár, aljasság és rosszindulat. S tudjuk, eljött az az óra is, amikor a szétfutott tanítványok meghozták Neki a szörnyű hírt Nagycsütörtök éjszakáján, hogy Fiát egyik tanítványa elárulta! Már el is fogták, a főpap elé állították, halálra ítélték... Még csak a római helytartó jóváhagyása van hátra!

Ott állhatott Ő is az ordító tömegben a helytartó palotája előtt és szorongó szívvel figyelhetette Fia ügyének elhúzódását. Láthatta a helytartó jóindulatát, aki önkénytelenül is a megrágalmazott Igazság pártjára kelt. Hallhatta a felbérelt tömeg vérszomjas üvöltését: «Feszítsd meg Őt!» Pár napja még hozsannát kiáltottak Jézusának s pálmákkal köszöntöttek s diadalmenetben vitték a Városba... És rémülten kellett merednie megostorozott,

tövissel koronázott, vérrel és köpéssel borított Fiára! Alig ismert Rá, mikor Pilátus a nép elé állította: «Ime, az ember!» Ime mivé tette a legigázabb, legistenibb Embert az ember istentelen gazsága! Hát ez lett az ő édes Egyetlenéből, Kit szeretniök, imádniök, követniök kellett volna: véres torzó, Önmagának ijesztő árnyéka... Alig hitt zúgó fülének, amikor szerencsétlen népe vakmerően az életét, vérének követelte: «Az ő vére mirajtunk és a mi fiainkon...»

Halálra ítélték tehát Jézust. Halálra ítélték az Életet! A mérhetetlen Gyűlölet győzött a mérhetetlen Szereteten! A győztesen ordító tömeg magával sodorja a boldogtalan Asszonyt a vesztőhely felé... Egy fordulónál találkozik még Fiával, amint Az kimerülten vonszolja magát, véres vállán a kereszttel. Tántorogva megy az úton, a déli nap perzselő tüzeiben. A csöcselék gúnyolódik, a katonák durván ráncigálják előre. Csak az asszonyok zokognak, csak ők merik mutatni szánalmukat. Jézus hálásan néz rájuk. Tekintete találkozik Anyjával is... «Mit érezhettél ekkor?» — kérdi a Fájdalmas Szűzanya megrendítő zsolozsmája, ha ugyan gyarló szavakkal lehet válaszolni erre! «Quis tibi tunc sensus, dum cernis talia Virgo?» «Quo abiit Dilectus tuus, o Pulcherrima mulierum?» — kérdi újból az Asszonyok legszenvedőbbjét: «Hová ment Édes Fiad, ó Asszonyok legszebbje?» S Mária némán és könnyesen a Golgotára mutat, melyen már áll a helyet a Kereszt számára...

Üdvözlég Dicső Szűz-Asszony

*Üdvözlég, dicső Szűz-Asszony,
csillag-tűzben égsz, mint alkony,
szűz lilium, rózsáág.*

*Üdvözlég, ékes drágakő,
fényesbb, mint Nap, nem tör felhő,
szűzi öröm száll Reád.*

*Mária, bűnös reménye,
Meváltónk anyja, Ki fénye
vagy megváltott népednek.*

*Te vagy vége: út az Élet,
dicsér három rend és néped
ajkán zúg dicséreted.*

Jessze virágzó sarja,
tenger bűvös csillaga,
üstökösként fénylesz.

Élet gyümölcsét adod,
s boldog révbe juttatod,
kit üdvre vezérlesz.

Kert vagy, üde, dús virágú,
jorrás, fénylő tisztaságú,
s ömlő kegyelmek árja.

Igaz Salamonnak tornya,
égi díszekkel bevonva
épített Ég Királya.

Ó, kegyesség Királynője,
szentség folyója, esője,
folyton buzog patakod.

Mentsd meg a Benned bizókat,
s üdvösségre szomjazókat
üdítsen jó italod.

Hozád esd a zokogásunk,
Éva gyermekei, várunk,
árvák sírnak, hív a nép.

Szegénységünk állapotját
szemlélje jóságos orcád
kegyesen, sorsunkra nézz.

Bódító illatok háza,
üdvös kegyelmeknek tára,
ékességes.

Illatodat áraszd, kérünk,
lehelj, onts, kegyelmet nekünk,
oly bőséges.

Édes Jézus drága anyja,
mennyei nagyságos asszonya,
földnek üdve Urunknál.

Örök békét küldj a földre,
vezess égi fény-körökbe
száműzetésünk után. Amen!

Latinból: Lengyel Rezső.

«Másképp fordultam és láttam a nyomorgatásokat, melyek a nap alatt történnek és az ártatlanok könnyhullatásait és vigasztalót senkit; és hogy nem állhatnak azok hatalmaskodása ellen, mindenek segítségétől elhagyatva. És inkább dicsértem a holtakat, mint az

élőket és mind a kettőnél boldogabbnak ítélem, ki még nem is született és nem látta a gonoszságokat, melyek a nap alatt történnek» (Préd. 4, 1—3).

Mit írna ugyan ma az Ecclesiastes, ha Budapest, Prága, vagy Párizs banlióit látná... Rántottlevest cuclizó, penészvirágzöld arcú csecsemőket (tejre nem telik), csavargó, munka nélkül ténfergő «férjeket» és magukra hagyott, beteg asszonyokat... És ezrek és ezrek vannak így, nemcsak egy-kettő!

Ez a nyomor nem kiált, ez üvölt az égre!

Ezek a lehetetlenül lerongyolódott alakok! Ezek a sápadt, szintelen, fakó arcok, szürke és véres szemek, melyekből ordít az éhség, a nyomor, a nélkülözés és a gyűlölet...

Az ember belebetegszik a látásukba is.

*

Kamaszok. Szurtos inasok, kifutófiúk, ifjúmunkások. Véznák és rongyosak. Sápadtak és éhesek.

Némán és idegenül haladnak el a pap mellett.

Istenem! Hát nincs, aki törődjék ezekkel? Csak hadd zülljenek! Csak hadd kaparintsák meg őket a szociáldemokraták, vagy a kommunisták. Tanítsák egyházgyűlésre s uszítsák a papok ellen...

Szinte érzem — s megdermeszt a rémület, — mint válnak le Krisztus misztikus Testéről a tagok, mint hullanak le az örök Szőlőtőről a friss venyigék. Egyre többen. Egyre sűrűbben. Napról-napra nő a számuk. Félelmesen. Tömegek szakadnak el tőlünk talán örökre. Tömegek aposztatálnak...

Ki fogja ezeket újra Krisztusnak meghódítani? S mennyi könny, kín és vér árán fogja? Vagy mondjunk előre is le róluk? Pedig felelősek vagyunk értük!

*

Ahogy pattog a tűz, ahogy nyöszörögve sírnak benne a nedves fahasábok, nekem úgy rémlik, mintha a kályhának ebben a monoton zugásában más zúgást is hallanék.

Deszkaólakban didergő, rongyos és éhes milliók rettentő kórusának zúgását.

Mintha ezek a hangok már itt az utcán, ablakaink alatt könyörögnének, követelőznének, fenyegetőznének.

Mintha már a tömegek elárasztották volna a belvárosokat s vörös zászlóik alatt rohannának a «végső harcra.»

Mintha a «nagy estének» véres nyitányára hangolnának odakünn...

Mily félelmesen zúg a tömeg.

Mily félelmesen zúg a kályha.

*

Még álmomban is a nyomor ijesztő képei kísértenek.

Egy fiatal, talán tizenhét éves gyerek esett össze álmomban az utcán az ablakom alatt. Eltorzuló arca égette lelkemet. Lerohantam hozzá, átöleltem, magamhoz szorítottam, az

életemet adtam volna érte. Végre magához tért. Rám mosolygott. Istenem, még nem felejtett el, még tud mosolyogni a nyomorban is. Ruhája rongyos volt, arca éhező.

Ó, ha minden éhezőt, minden rongyosat magamhoz ölelhetnék, megerősíthetnék! Mosolyra deríthetnék...

Édes magyar fajom! Én népem! Büszke nép Te!

Napbarnított, bronzarcú emberek!

Szótlanak, igénytelenek, hallgatagok. Nem tolakodók, nem hangoskodók, nem magatokat kellettők.

Tudtok némán tűrni. Panasz nélkül. Tudtok vigadni szilajon. Dacosan.

Dalaitok bús, végtelen fájdalmakat és mélységeket rejtenek. Nincsenek is ezeknél szebb, megrendítőbb dalok az egész világon!

Művésznép! Én drága népem! Honnan, milyen ősi emlékeket faragsz fába, hímzel cifraszűrre? Kitől tanultad?

És miért vagy olyan félszeg és élhetetlen? Más népek hitvány portékáiknak mekkora zajt tudnak csapni! Hogy értik a hangadást a világ piaci lármájában. Csak Te huzódsz vissza idegenül tőlük. Veled nem törődik senki.

Csak az Isten.

Ne félj, nem is hagy elveszni. Eddig sem hagyott. Anyja a Te Pátrónád. Hatalmas Ő és irgalmas. Ezer éve vigyáz Reád...

A szociáldemokraták már a magyar parasztot szervezik. Ezrével vonulnak a vörös zászló alá. Döngőléptű, rongyos magyarok. Barázdás arcú, komor magyarok. Keserűek, könnyesek. Szilajok és gyámoltalanok.

S a «keresztény» polgári társadalom mindezt nézi! Pirulás nélkül. Hangtalanul. Ölberakott kézzel...

Egyre világosabb lesz előttem s egyre erősebb meggyőződésemmé válik, hogy a szociális probléma egész megveszekedett labirintusából nincs máshova menekvés, nincs máshol segítség, csak Istennél.

Itt ember nem segíthet, nem is akar nagyon! Itt csak a kereszténység tudna segíteni. Csak az tudná az embert a pénz, a haszon, a profit helyett önmagához visszafordítani. Csak az tudná szeretetre, önzetlenségre, áldozatra megtanítani, különösen a gazdagokat.

Mert a keresztény ember végső célja nem a pénz, nem a haszon, nem a profit, hanem az Isten. És mi az Ő gyermekei vagyunk, Krisztus testvérei, a misztikus Szőlőtő venyigéi. Nekünk szeretnünk kell egymást és nem gyűlölnünk.

Ó, hol késik ez a kereszténység? Mikor jön már egyszer el a Te Országod? Imádkozom és dolgozom érte.

Szentáldozás: Uram! Szeretnék jó lenni. De olyan rossz vagyok. Olyan hálátlan, olyan haszontalan. És szeretnék Téged nagyon, de nagyon szeretni.

Lu Hung-nien : Gyertyaszentelő Boldogasszony.

Árulkodó kis ceruza

Az egyik fűzfői kedves villa kertjében szívesen el-elpöszmötöl, el-eldolgozgat kis unokájával a nagypapa. Egész életében a nyugodt kedély, a pontosság, a rend, a szerénység, az igaz emberség embere volt, most sem tűr meg semmit, ami ne volna rendjén. Egy-egy útra-hullott levél, itt-ott fejét-felütötte gaz, egy-egy leomlott ágyszél mindjárt találkozik az ő figyelmével és nyomban helyreáll mindenütt a rend.

Nagy az őigénye önmagával szemben, hogyanálkevesebb legyen az emberekkel szemben. Mindenki szereti, mindenki becsüli, mindenki bámulja, hogy hogyan lehet egy ember mindig ilyen jó.

A maga számára sohasem kívánt semmit sem. Mikor nyugalombavonult, szólt neki a felettese, hogy kérjen valamit magának, biztosan megadják, hiszen még nem kért soha

semmit sem, örülnek, ha tehetnek érte valamit. Nagy nekihuzakodások után kért is valamit az öregúr: Azt, hogy mellette van egy ember, aki ugyan fiatalabb korára nézve, mint ide megkívánnák, de olyan lelkiismeretes, olyan jó munkás hivatalnok, hogy tegyék azt meg utódjának. Nem fognak benne csalatkozni.

— Az lehetetlen, — mondja a főnök, — a miniszter már meg is nevezte, hogy kit óhajt utódjának.

— Akkor jó, — mondja az öregúr; — én csak ezt kértem, más kérésem nincs is...

Elég az hozzá, hogy mégis az lett az utód, akit ő akart és ő még elismerést és kitüntetést is kapott.

Azért az emberek között mégiscsak tiszteletben áll az igazi emberség és az igazi szívbéli jóság szerénysége...

*

A nagypapa most is szöszmötöl, éppen egy rózsafa körül, kis unokájával, aki lesi minden mozdulatát, figyeli minden szavát, lévén maga is hallgatag, tehát figyelő kis ember.

— Apa, — hangzik hirtelen feléjük, nincs egy ceruzája; valamit fel kell jegyeznem? — És az úton feltűnik a kisfiú apja, a vő.

Az öreg egy pillanatra megáll, majd az ő aranyos nyugalmával előveszi a tárcáját, kivész belőle egy kicsi-kis női ceruzát, átadja a vejének és egyszerűen, természetesen, halkan utána szól: De vigyázz rá, fiam, mert ez az a ceruza, amivel annakidején nagymamátok először felírta a táncrendre a nevemet; azóta is a tárcámban, a szívem felett hordom...

A nagypapa már elmúlt hetvenéves. És a nagymama is csak most tudta meg, hogy mi volt ennek a rég elfelejtett, de, íme, olyannyira megbecsült kis női ceruzának a sorsa...

*

Azóta a ceruza féltve-örzött kincse lett a családnak, összetartó szimboluma és a szeretet és hűség beszédes ereklyéje...

Igy kapnak az embertől lelket a dolgok, és ez azért jó, mert a lélek tartja meg az embert, őrzi meg az életet és tartja össze a világot...

Kicsi kis ceruza, világító ceruza, áldott legyen a te sorsodban az, aki téged őrzött, aki téged hordozott...

Miért nem jön el jobban az ilyen emberek világa, akik mellett ünnep lesz a mindennap és melegebb lesz az otthon, puhább lesz az élet, fényesebb az idő?...

Horváth Richárd.

Dr. Nádas Zoltán:

Világosság a népeknek...

Amikor az agg Simeon reszkető kezeit kitérte a világ Megváltója után, hogy édesanyja karjai közül néhány pillanatra átvegye, nem tudott egyszerűbbet és találóbbat mondani Rá, mint hogy a világ Világosságának nevezte. *Lumen ad revelationem gentium* — Világosság a népeknek... Az öreg ember gyengülő látása és kiáludni készülő élete mindenki-

nél jobban megérezte az élet döbbenetes sötétségét — és ezért mindenkinél jobban kifejezésre tudta juttatni az emberiség örök sóvárgását a világosság után.

A mult század kiváló népies német írója, Stolz Albán az egyes ember és az emberi történelem mindent megülő sötétségét egyik könyvének a címével érzékeltette legtalálóbban: *Die Grundübel der Menschheit ist Dummheit, Sünde und Elend* — az emberiség bajának a gyökere az ostobaság, a bűn és a nyomor. Voltaképen az ostobaság és a bűn minden bajnak a gyökere, mert az emberi szenvedés, meg a nyomor az ősi átok mellett ide megy vissza.

Elgondolni is rettenetes, hogy a babonáság, a tévhit és az előítélet mennyi áldozatot szedett és szed állandóan az emberiség soraiból. Valamikor édesanyák dobták oda tulajdon gyermekeiket a Moloch engeszteléséül. Volt eset rá, hogy ezrével meg ezrével áldoztak fel ártatlan kisdedeket babonás rémületük megnyugtatóra. És vajjon meg tudók-e számolni azokat a keresztény vértanukat, akik csupán a pogányok botor előítéletei és rágalmi miatt veszítették életüket? Ne gondoljuk azonban, hogy az emberi korlátoltság áldozatainak tömege ezzel kiteljesedett. Az egyszerű emberek szenvedése és pusztulása még mindig jelentékeny forrását találja a babonás kuruzslásban. A szekták téveszméi, a spiritizmus olykor hajmeresztő hiedelmei pedig csak arra szolgálnak, hogy a félrevezetett és azáltal csalódásoknak kitett emberek tömegeihez ne csak az egyszerűek, hanem az ú. n. értelmesebbek is odasodródjanak. Ma talán már milliós számokkal is alig lehetne kifejezni a marxizmus kifosztottjait, legyilkolt áldozatait és boldogságukat többé nem lelő megmétélyezettjeit. A beteges jelszavak azonban nem állanak meg a vörös vonal határainál, hanem az emberi tudatlanság közegein át mindenhová eljutnak, hogy zavart, egyenlenséget és elégedetlenséget keltsenek. Azt is észre kell azonban vennünk, hogy az emberi látás eltompultságához, az élet elsötétüléséhez a Ma emberének céltalansága, nem egyszer valóságos életiszonya is szorosan hozzátartozik.

Ezeket a sötét jelenségeket talán még úgy-ahogy megmagyarázza az a szörnyű átok, amelyet Ady Endre oly irtózatosságnak mond, hogy még a kamatok fizetésére is képtelenek vagyunk, a vallás nyelvén pedig egyszerűen eredeti bűnnek nevezzük. Ha azonban az általános emberi nyomorra vetünk néhány pillantást, akkor már egyre nagyobb szerepet kell hagynunk a legdémonibb erőnek: a bűnnek. Azt kell ugyanis mondanunk, hogy ahol emberi könny, szenvedés, nyomor van, ott mögötte meghúzódik a bűn: az illetőnek vagy más valakinek a *személyes bűne*. Az ősi átok még úgy-ahogy megmagyarázza a milliók éhhalálát, az árvizek irtózatosságtól pusztításait, a tűzvészek és a járványok országokat tizedelő gyilkosságait, de már az összeomlott hajlékok, a szétszórt családok, beláthatatlan tömegek kegyetlen halála, az ólombányák, a taposómalmok, a kórházak, az elmebetegintézetek és a börtönök csakúgy a bűnre utalnak, mint a szadisták esztelen tobzódásai. Hogy milyen sötét az emberiség éjtszakája, annak szomorú bizonyítékát adják egyúttal a cinikusok, a fáradtak és az öngyilkosok.

Az emberiség minden erőfeszítést megtesz arra nézve, hogy kitaláljon innen. Tudományával világosságot akar gyujtani, művészetével az életet akarja megszépíteni, a szervezkedés különféle

fogásaival a bajokat akarja kiküszöbölni. Mindezek a tiszteletreméltó törekvések azonban alig jelen-
tenek valamit az emberiség vergődésében. Époly
kevésé, mint a természetes vallások primitív el-
képzelései és eredménytelen erőfeszítései.

Ha a tudomány egy kérdést megold, akkor a
Nagy Ismeretlenség még súlyosabbul üti fejbe.
A művészet pedig minél szebben festi az életet,
annál nehezebb visszatérni tőle a mindennaphoz.
A szervezkedés meg olyan, mint az egyszeri cigány
esete a libákkal. Úgy akarta elosztani a 14 ludat,
hogy a 15 ember mindegyikének jusson egy-egy.
Akárhogy is próbálta az elosztást azzal, hogy
mindegyik felvett egyet-egyét, hol az egyiknek,
hol a másiknak nem jutott. Hiába mondotta el
ilyen meg olyan ügyetlennek azt, aki kimaradt az
osztzkodásból, mert a dolog lényege szerint egy-
nek mindig «ügyetlennek» kellett lennie. A termé-
szetes vallás sem elég erős ahhoz, hogy az élet
titkait határozottan és teljes egészében feltárja
előttünk. A természetes népek vallási felfogása
epoly keveset ér, mint a modern ember ú. n. «egyéni
vallása». Csak az elinduláshoz van valami hajtóereje,
a célbataláláshoz azonban már nincs elég világossága.

A küzködő embernek és a történelem viharzásá-
ban vergődő emberiségnek egyetlen magyarázata,
egyetlen erőforrása, egyetlen világossága: Krisztus.
Egyedül Ő az az ember, akiben minden érték töké-
letes harmóniával egyesül. Az emberi bölcseségnek
és szeretetnek épügi a legmagasabb fokon birtok-
lója, mint az akaratnak, a parancsnak, a türelem-
nek, és a céltudatosságnak. Ereje és elmélyült
áhitata csakúgy megigéz bennünket, mint a szen-
vedő ember iránt érzett részvéte és őszinte segíteni-
akarása. Életében a földre sujtó szenvedések nem
vettek el semmit sem méltóságából, a feltámadása
pedig teljessé tette hatalmát és dicsőségét. Nem
lehet ezért magasabbrendű vágyunk, nemesebb
törekvésünk, kielégítőbb célunk, egyúttal nem
lehet másban megtalálnunk egyéni és egyetemes
emberi életünk magyarázatát mint: újból megélni
Krisztus életét. Vállalni az Ő lelkületével és erejé-
vel az élet minden szenvedését. Alkotni és emberi
kultúrát építeni az Ő jóságával és áldozatosságával
— hogy az egyes ember és az emberiség Krisztus
kálváriáján túl, a könnyek tengerén, vérözönön és
tűzözönön át eljusson a megváltáshoz, a világosság-
hoz: az alkotó munkához, a kenyérhez, a lelki és
társadalmi megbékéléshez.

Ezért jött Krisztus: Lumen ad revelationem
gentium — Világossággul a népeknek...

Rovatvezető: Dr. Nádas Zoltán.

Róma bombázása világszerte általános fel-
háborodást keltett. Nem holmi műfelháborodás
volt ez, amely nem veszi tudomásul az ellen-
ségnek okozott veszteségeket, csupán a saját-
ját kürtöli világgá mint örök kultúrértékek esz-

telen rombolását, hanem valóban mindenkinek
fájt az a méltánytalanság, hogy az Örök Várost
egyrészt kitették a bombázás lehetőségének,
másrészt pedig végre is hajtották a pusztítás-
nak eme borzalmas módszerét. Az angol lapok,
különösen a katolikus ujságok nemrégiben kö-
zölték az amerikai közvéleménykutatók, a
Gallup Institute beszámolóját azzal a kérdés-
sel kapcsolatban, hogy vajjon szükséges volt-e
Róma bombázása? Általánosságban a meg-
kérdezettek 34%-a igennel, 51%-a nemmel,
12%-a pedig határozatlanul válaszolt. Viszont
a katolikusok 67%-a válaszolt nemmel, 24%-a
igennel, 9%-a pedig nem jutott határozott állás-
pontra. A helyzet a protestánsok részéről a
következőképpen alakult: 52% tagadó, 36%
helyeslő, 12% pedig kétes. A felekezetenküliek
pedig 47%-ban igennel, 40%-ban nemmel és
13%-ban határozatlanul válaszoltak. Ami által
nyilvánvaló az emberséges álláspont katolikus
többsége.

Szomorú jelentések hangzanak el a hadviselő
felek mindkét oldaláról, hogy mennyi és milyen
templomok pusztultak el légitámadások követ-
keztében. Angol hivatalos jelentés szerint 1942
augusztusáig 12.000 templom és kápolna esett
áldozatul, vagy legalább is sérült meg súlyosan.
Többek között a londoni katolikus Westminster
székesegyház, amely a háború előtti évtize-
dekben épült. London gótikus templomai
egyébként majdnem valamennyien elpusztul-
tak vagy megsérültek. Canterbury-ben nem-
csak a híres székesegyház, hanem Anglia leg-
régibb temploma: a Szent Márton-templom is
romokban hever. A részben normann-eredetű
Exeter-i templom sem létezik már.

Németországban 1943 május 25-ig 133 szét-
rombolt és 494 súlyosan sérült templomot szá-
moltak össze. Ezek között legnevezetesebbek
voltak a lübecki Mária-templom és Szent Péter
székesegyház. Rostockban Szent Péter- és Szent
Miklós templomok, Kölnben a világhírű székes-
egyház, az orsolyiták, Szent Márton, a Szent
Apostolok, a minoriták temploma, a kapi-
tolumi Szűz Mária, a Béke Királynőjének a
kalki kegyhelyen épült kápolnája, nemkülön-
ben Szent Szeverin temploma és még 20 más
templom. Essenben a monostori templom,
Mainzban a székesegyház, valamint Szent János
és Szent Quintin temploma pusztult el. Mün-
chenben a listát a híres Frauendom vezeti be,
majd Szent Bonifácus Intézet, Nürnbergben
a Szent Lénárd-templom, Aachenben a monos-
tori templom Nagy Károly kápolnájával, Em-
denben a dóm, Berlinben pedig a gyönyörű
szép katolikus Hedwigskirche. Itáliában fő-
képpen az egyházművészet legnagyobb értékei
pusztultak: Palermóban a dóm mellett a
XII. századból való La Maglione székesegyház,
hasonlóképpen Nápolyban is a székesegyház,
Vértanu Szent Péter, Néri Szent Fülöp templo-
mok és még 9 egyéb templom, Cataniában a
Szent Szűz gótikus temploma, Genovában a
gyönyörű barokk Annunziata-templom, Milanó-

ban a IV. századbéli Szent Ambrus-templom, végül Rómában a falakon kívüli Szent Lőrinc-templom.

Nápolyból jött a hír, hogy a bombázásoktól és harcoktól annyit szenvedett nép körében új lapot indítottak, még pedig kommunista újságot, *Civiltà Proletaria* — Proletárművelődés címmel. Úgy látszik, a szerencsétlen népnek már csak éppen erre volt szüksége.

Spanyolország szíve legmélyéből adhat hálát, hogy Franco tábornok tartja kezében a kormányzatot, akinek — amellet, hogy hős katona és bölcs államférfiú — szent meggyőződése, hogy minden nemzeti erőnek és megújulásnak a legfőbb forrása a mély, katolikus világnézet. Személyében is példaadó katolikus életet él, úgyhogy senkinek sincs módjában abba belekötni. Naponta hallgat szentmisét magánkápolnájában. A rózsafüzért családjával együtt szokta elmondani. Amikor pedig az országgyűlést megnyitotta, a következőképpen foglalta össze programját: Mint büntettet fogjuk fel mindazt, ami az Isten, a keresztény erkölcs és a nemzet ellen van.

Elismeréssel irnak az angol lapok az általuk elfoglalt területek püspökeiről és érsekeiről a tekintetben, hogy a legsúlyosabb harcok közepette sem hagyták el székhelyüket és híveiket. El Alameintől Nápolyig mindenütt ez volt a tapasztalatuk. Még a 76 éves Salerno-i érsek, **Monterisi Miklós**, nemkülönben Nápoly 71 éves bíboros érseke, **Ascalesi** is a helyén maradt. **Ascalesi** egyébként már 44 éves korában tagja volt a bíboros-kollégiumnak.

Boldoggá avatják a jelek szerint, **Westermaier Miksa** svájci professzort, aki 40 évvel ezelőtt öt éven át a növénytant adta elő a freiburgi egyetemen. A krisztusi élet demokráciájának egy újabb bizonyítéka, hogy a cselédleány **Zita**, a szállítómunkás **Talbot** ugyanúgy oltárra kerülhetnek, mint a kolostorok szerzetesei, vagy akár egyetemi tanárok és uralkodók.

A németországi protestantizmus munkaközösséget létesített «orvos és lelkipásztor» jelzővel, amely a legutóbbi időkben már szemináriumot is szervezett azok számára, akik a nagybetegek, főként a haldoklók lelki vigasztalásával szeretnének hivatásszerűen foglalkozni. Ez a mozgalom — protestáns létére — szükségszerűen eljutott a fülgyónásig, amelyet mellőzhetetlennek tart a legnehezebb óráit élő nagybeteg lelki megnyugtathatásához, mert — úgy mond — csak általa érzékelheti legközelebb és legőszintebben az utolsó pillanatban annyira fontos vigasztalást: bűnei bőségszerűen a biztos tudatát. Hozzáteszik, hogy ebből a gyónásból természetesen nem hiányozhatik az áldás és a feloldozás sem.

Az egyik híres athéni tábornok barátjának szentől-szembe szokta megmondani az igazságot. Barátja egy alkalommal szóvá is tette

ezt. A tábornok így válaszolt: vagy jóbarátod vagyok, vagy pedig hízélgéssel árasztalak el. Válassz a jóbarát s a hízélgő között. Kettő egyszerre nem tudok lenni. Ma azért éljük a legszebb emberi kapcsolatnak, a barátságának is a válságát, mert az «udvarias» hízélgésnek a barátság nevét adják, amit az voltaképpen nem is érdemel meg.

Ezzel szemben napjainkban az egyenességet és a szókimondást tapintatlanságnak, műveletlenségnek mondják, a hízélgő beszédet és mindenre való helyeslést pedig «diplomáciai készségnek». Találó példát nyújt erre az antik világból macedoniai **Fülöp** esete, akinek a sátrához — egyik háborúja alkalmából — két ellenséges szökevény lopózkodott. Hazájukat és táborukat elárulva az ő szolgálatába kívántak szegődni. **Fülöp** a szökevényeket nagyon barátságosan és kedvesen fogadta. Nem sok idő telt azonban el és azzal a panasszal álltak elő, hogy a tábor katonái szökevényeknek és árulóknak nevezik őket. **Fülöp** ekkor egy kissé irónikusan hozta tudomásukra a való helyzetet: «Ne adjatok rá semmit. Az én katonáim durva, műveletlen és rosszul nevelt emberek. Ezek még ott tartanak, hogy nevén nevezik a dolgokat».

Találgatni lehet az érdekes véletlen vagy a szükségszerű kapcsolat között azon körülményt illetően, hogy a régi Spártában egyaránt nevelték a gyermekeket az éhség és szomjúság, a hideg és forróság elviselésére, a hősiesség erőfeszítésekre, valamint — a hazugságra, amennyiben ezzel az állam javát szolgálják. Úgy gondolták, hogy az államért mindent meg lehet és meg is kell tenni, még mások félrevezetését is hazug és álnok módon. Ezek után azt is találgatni lehet, hogy vajjon Spárta ennek ellenére, vagy pedig éppen emiatt pusztult el.

A svájci protestánsok türelmére jellemző, hogy 70 évvel ezelőtt a Szent Galleni kormányzat szigorú parancsot adott ki, hogy katolikus papoknak súlyos büntetés terhe alatt tilos lelkigyakorlatokon résztvenni. Aki ezt a szellemiekben brutális parancsot áthágta volna, az 500 frank büntetést és esetleg még egy hónapig terjedhető elzárást is vont magára. Hála Isten, ma már odáig fejlődött a dolog, hogy *maguk a protestánsok is* lelkigyakorlatokat tartanak — «csendes napok» címen.

Nemrégiben a vonaton egy ember majdnem dicsekvésképpen jelentette ki, hogy ő ugyan nem jó katolikus, de azért feltétlenül jó keresztény. hozzá tette, hogy nem koptatja ugyan a templom küszöbét, nem is nagyon imádkozik, de becsületesen elvégzi a munkáját és senkit meg nem károsít. Az áldozók pedig — tette hozzá — nem minden rosszakarat nélkül — alighogy elhagyják a templomot, máris megszólással és veszekedéssel vétkeznek.

Ez a jó ember a leghalványabb fogalommal sem bírt arról, hogy ki is valójában Krisztus, mit tanított és mit jelent az ő áldozata. El-

felejtette azt is, hogy az emberek nem mind egyformák s lehet, hogy a legbecsületesebb törekvés mellett is és a kegyelmi energiák felhasználásával is az indulatuknak, régebben beidegzett rossz hajlamaiknak vagy elkészerítő életkörülményeiknek nem tudnak úgy parancsolni, mint a szerencsésebb körülmények közt született és élő, vallástalan ember. Azonkívül arra sem gondolt, hogy az ilyeneknek a fejlődése még nem fejeződött be és — Kempis Tamás szerint — ha minden évben csak egyetlen hibájuktól szabadulnának meg, hovatovább szentekké válnának. Végül és legfőképpen megfeledkezett a mi emberünk arról, hogy ő a talán ártalmatlannak látszó hitetlenségével csak egy lépcsőfok, *egy láncszem az emberiség züllési folyamatában*. A hívő apának lehet hitközömbös, de még becsületos fia, nyomában egy ú. n. «jó pofa» unokája, a dédunokája pedig már akár börtönbe is kerülhet. Így megy lefelé azon az úton, amelytől megóvja a benne hívőket a megtestesült Isten áldozata.

Ellentétesen magyarázták azt az Oroszországból közölt eseményt, hogy Sztalin engedélyezte a pravoszláv egyház újjáéledését, sőt még az angol protestáns érsek jelenlétében egyházfőt is választottak a kommunista-barát és áruló Sergius személyében. Ez a kétesértékű ember első beszédében hálát és dicséretet mondott Sztalinnek az általa adományozott szabadságért, egyúttal felhívta az orosz partizánokat, hogy «hősi» harcaikat folytassák tovább, valamint azokat, akik az ellenséggel összeállnak, egyházi átokkal sújtotta. Azt hisszük, hogy az egésznek leghelyesebb magyarázata a bolsevizmus belső gyengülése, amikor az annyiszor félredobott és bilincsekbe vert vallást még ebben a hazug és téves formában is felhasználják lankadó erőik pótlására.

Egy fiatal olasz író legutóbb azt a kijelentést kockáztatta meg, hogy a kutya-barátság egyenesen fokmérője, valósággal barométere az emberi kultúrának. Ott, ahol a kutyaival nincs különösebb barátságban az ember, ott még valóságos kannibalizmus van. Valamiben igaza van ennek az írónak. Most, hogy eljutottunk az európai kutya-barátság tetőpontjára és gyermekek helyett piros és kék szalagokkal díszített ölebeket sétáltatnak az utcán, az emberek élete — nem lehet panaszkodni — valóban kutyaül megy.

Falbrecht Alice :

Lelki levelek

(2)

Kedves Barátom !

Sok «miért» volt levelében. Én csak a magam válaszait tudom Magának adni. — A Hit nagyságán fordul meg egész életünk. Mert csak azért hozunk áldozatot, amiről gondoljuk, hogy érdemes. Szemrehányó szavaira, hogy az emberek ma nagyon szeretnek bölcselkedni, azt válaszolom, hogy a böl-

cselkedést az elégedetlenség szüli. A boldog ember nem szokott gondolkodni. Mikor valami hiányzik, vagy fájdalom ér bennünket: felsikolt bennünk a sok «miért». Az ember, ha boldog úgy véli, hogy ehhez joga van; a boldogság, az öröm, az övé, de a bánat, az jött valahonnan hivatlanul, honnan? miért?

Nem szabadna bölcselkedni a laikusnak, a hozzá nem értőnek. A tömeg útját kell róni. De hiába mondja az ész: mindezt már elgondolták, megoldást találtak, Neked csak követni kell. Mikor éppen ez a nehéz! A beletörődés, a vak engedelmesség! Mikor minden ember szeret a saját életére külön szabályokat szabni. Egyéni ruhát akar viselni. Az elméletet néha úgy érzi az ember, mint mikor egy mérnök tervrajzát nézzük egy házról, minden fel van tüntetve és lakni mégsem bírnak benne! Ha vergődünk és úgy véljük, hogy szót fogadni, elismerni nem tudunk, akkor lássuk be legalább azt az egyet: hogy ez a vergődés, ez a harc, ez az élet! Ez az élet mibenléte, ez az örökös harc: az alapja. — Az ember a sok «miért»-tel úgy szeretné kihozni azt, hogy olyan feleletet kapjon, mely felszabadítja a járom alól. Hinni Krisztusban! Ez szüli a harcot, test és lélek között, mert tetteinket követeli. Lehet bizonyos harmóniát elérni olyan filozófiai magaslattal is, mely a halálban megsemmisülést és az életben céltalanságot lát. Marad az életnek egyetlen értelme: annak kiélvezése. Valljuk be, hogy az élet élvezése sovány, ingatag és mulandó dolog. A hit olyan terület, amely túlmegy mindezenen. Jelen nincs. A legtöbb ember a jövőben él. Ez egy velünk született ösztön. Az ösztönökben is lehet értelmet találni, ezek sok mindennek rejtett rugói. Mióta ember van a világon, mindig volt vallás. A vad népekben épúgy megvan, mint a kultúremberekben. A valamit-várás bennünk van. Sejtése egy rendeltetésnek, a hit itt van a földön. Az emberekhez tartozik. A mivoltához, mint a zene.

Szent orvosok

Február 3. Szt. Balázs vértanu ünnepe.

A szentek nagy magasságba emelkedő magányos hegycsúcsok, vonzanak bennünket nagyságukkal és szépségükkel. Az orvosok között is találunk szenteket, akik sasröptű lelkületűek és nemcsak a mi gyarló emberi szívünknek szolgálnak gyönyörűségről, hanem bennük az Úr Isten is gyönyörködik. Indokolt az orvosszentekhez betegség esetén folyamodni, mert hiszen ők földi életükben a betegségek gyógyításával foglalkoztak.

Egyik vonzó orvosszentünk Szent Balázs püspök vértanu, aki 316-ban szenvedett vértanuságot. Szent Balázs Sebaste városában, Örményországban született és eredetileg orvosi praxist folytatott és főleg a torok- és gégebetegeket gyógykezelt. A testi

bajok gyógyítása mellett a lelki bajokat is gondosan kezelte. Ezért polgártársai a legközelebbi püspök-választás alkalmával lekipásztoruknak választották: Balázs meghajolt a nép akarata előtt és ezentúl a lelkek gondozására adta magát. Életét az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek hosszú sorával szötte át. Ebben az időben keleten erősen dühöngött a keresztényüldözés. Szent Balázs híveinek unszolására eleinte kitért az üldözés elől és Sebaste város közelében egy sziklabarlangban rejtőzött el, amelyet a környék vadjai búvóhelynek használtak. A püspök a sebesült vadakat bekötözte és gondozta őket, úgyhogy azok valóságos testőrei lettek.

Agricola pogány prefektus később fegyveres katonákat küldött Szent Balázshoz és bírói széke elé idézte őt. A szent püspök a katonák kíséretében indult a városba. Útja valóságos diadalmenetté alakult, amerre elhaladt, hívei eléje vitték betegeiket és ő meggyógyította azokat. Ekkor gyógyította meg a halszájkától fulladozó gyermeket is. A pogány prefektus először nyájasságával akarta eltéríteni hitétől Szent Balázst, de amikor látta, hogy Balázs állhatatosságát nem tudja megtörni, lefejeztette őt. A legenda szerint Szent Balázs halála előtt ígéretet kapott Istentől, hogy akik testi bajaikban, különösen torokfájásban az ő közbenjárását kérik, biztos meghallgatást nyernek.

Már a középkorban ismerték az úgynevezett Balázsolást, amikor a pap két András-kereszt módjára összeillesztett gyertyát tart a hívők álla alá, ezen szavak kíséretében: «Szent Balázs püspök közbenjárására szabadítson meg Isten a torokbajtól és minden más nyavalyától».

Szent Balázst a 14 segítő szent közé számítjuk. A segítő szentek Ákos, Balázs, Borbála, Cirjék, Dénes, Egyed, Erasmus, Eusták, György, Katalin, Margit, Kristóf, Panteleon és Vitus. *Dr. Dobák Ferenc.*

Szent Margit oltalma alatt

Gyönyörű októberi vasárnap délelőtt volt. A nap szinte melegen sütött s a természetbe csalogatta az embereket. Elhatároztam, hogy kimegyek Szent Margit szigetére. Október és november hó minden vasárnapján szentségimádást tartottak a női egyesületek, főleg a Mária Kongregációk abban a kis kápolnában, amely Árpádházi Szentünk életével megszentelt romok között épült.

A naptárt meghazudtoló enyhe napsütéses időben érkeztem a szigetre. Az ős minden színében pompázó fák alatt sétálva indultam a romok felé. A kápolnába igyekvő csoportok, zárdaiskolák növendékei, kongreganisták s egyéb női egyesületeken kívül nagyon sok volt a sétáló, a gyógy- és sportfürdőt használó közönség is. Az embert különös áhítat fogja el, ha a szigetre lép. Nemcsak szépsége ragadja meg a lelket, nemcsak a rózsaliget csodás illata, az öreg, jó és rossz időket látott fák susogása és a japánkert tavában úszkáló aranyhalak, a zenélő viziorgona érdekessége s a sok más szépség gyönyörködteti a szemet, hanem a mult, a dicső emlé-

kek szárnyzuhogása érinti meg a lelket és nyugózi le. Dicső mult, vérzivataros mult, magyar mult, olyan jó elmélkedni fölötte! — Sokat szenvedett már ez a nép, sok nehéz időt élt át: háborút, tatárjárást, törökvést, megszállást, pártviszályt, de mindig újra és újra talpraállt, mert mindig voltak hőslélekű fiai vagy leányai, akik áldozatul felajánlották magukat hazájukért, vagy engeszteltek nemzetükért. Ilyen áldozatos lélek volt a mi Árpádházi Szent Margitunk is.

Egy ideig üldögéltem a napon és gyönyörködtem a japánkert tavában úszkáló aranyhalacsákban. Különös érzés vett erőt rajtam. Valami úgy húzott vissza a kápolnába. A déli harangszót már a kápolnában töltöttem és belekapcsolódtam az óbudai növendékek és kedvesnővérek imádási órájában és együtt imádkoztam velük az Úrangyalát.

Alig halkult el a harangok zúgása, mikor megszólaltak a szirénák... Megdöbbenve néztünk egymásra. Kissé összeszorult a szívünk, egy-két kisleány sírva fakadt, de ez csak pár pillanatig tartott. A kedvesnővérek elhatározták, hogy ők és növendékeik a kápolnában maradnak, sokan velük tartottunk. Később mindnyájunkon egy megnyugtató érzés futott át: itt Szent Margit oltalma alatt állunk! Szent Margit a hazáért áldozta fel fiatal életét, vezekelt és engesztelt, minket is azért vezért ide a Mindenható ezekben a nehéz percekben, hogy imáinkkal, könyörgéseinkkel elhárítsuk a veszélyt.

A némacsöndben csak a buzgó imádság hangja szűrődött ki a kápolnából. Sokan, akiket a szigeten ért a légiveszély s a Szent Margit-kápolna, illetve a romok közelében jártak, szintén betértek a kápolnába és megilletődve hallgatták a hangos könyörgéseket és esdeklő imákat. A Szentatya által teljes búcsúval ellátott fohászt is többször ismételtük.

Egyszerre csak helyet kér és az oltár felé igyekszik egy tábori lelkész, aki a sziréna előtt imádkozni betért a kápolnába, de már távozóban volt s csak a szirénázásra tért vissza. Mindenki szeme rajta függött. Azt hittük szentségbetétel lesz, mert karíngot kért. De nem ez történt. Néhány lélekbe-markoló szót intézett a jelenlévőkhöz, majd általános feloldozást adott az összes híveknek, azoknak is, akik imádási órájukat végezték, azoknak is, akiket a sziréna hangja vezetett oda. Előkészített bennünket az esetleges veszélyre s talán a halálra. Sokan könnyekre fakadtak, de egytől-egyig mélyen meg voltak rendülve. Olyan csodálatos érzés vett rajtunk erőt, olyan érzés, amelyet csak a hit nyújthat... Ezután szentségi áldást kaptunk, s a szentségimádás tovább tartott.

Mikor a lazarista tábori lelkész elhagyta a kápolnát, sokan könnyes szemmel mondtak köszönetet azért a felejthetetlen élményért, melyben minket részesített. Voltak olyanok is köztük, akik talán nem is gondoltak a jó Istenre, még kevésbé az engesztelésre. Most, a veszély pillanatában eszükbe jutott, hogy lelkük is van... Azt hiszem, ezek a pillanatok többeket visszavezettek a szentségi Jézus szerető szívéhez.

Szívdobogva vártuk, hogy mi lesz. A repülőgépek halk, majd erősbödő zúgása behallatszott a kápolnába. Aggódva figyeltük, hogy a mi gépeink-e? Nagyon kértem, könyörögtem Szent Margithoz, hogy mint már annyiszor, úgy most is eszközölje ki a Mennyei Atyánál és a magyarok Nagyszonyánál, hogy elmúljon fejünk fölül a veszély. Fogja fel fátyolával a bombákat, hogy ne hulljanak megszentelt földünkre.

Úgy látszik, buzgó imáinkat meghallgatta az Úr, mert egyszerre csak megszólalt a veszély elmúltát jelző szirénahang. Nem is kell mondanom hogy, a megkönnyebbülés sóhaja szakadt fel mindannyiunkból. A veszély összehozott bennünket, boldog, boldogtalant. Teljes idegenek élénk beszélgetést kezdtek egymással és izgatottan meséltük az átélt eseményeket. A kápolna előtt megálltunk és még egy hálatelt fohász után mindenki sietni akart hazafelé, hogy az otthoniakat is megnyugtassa. Ezekben a pillanatokban mint egy jó angyal megjelent ismét a tábori lelkész, bement a kápolnába és nemsokára felhangzott a Te Deum fenséges dala. Persze mindenki visszatért, sőt még többen is odajöttek és könnyezve mondtunk hálát, hogy a jó Isten csodálatos módon újra megmentette hazánkat.

Bár fejünk felett Damokles kardja lebegett, egyfelejthetetlen emlékek lettek gazdagabbak.

Míg mások füledt óvóhelyeken töltötték a légi-veszély idejét s talán izléstelen tréfákat és fölösleges beszédeket kellett végighallgatniok, mi ott lehetünk a megszentelt helyen s imádsággal és engeszteléssel töltöttük a veszélyes pillanatok. Érezhetük és remélhetjük, hogy mi a «legjobb részt» választottuk, mert hol lehetünk volna mi sokat szenvedett magyarok nagyobb biztonságban, mint Szent Margit oltalma alatt.

Dr. Paulinyi Gyuláné báró Oertzen Kornélia.

A megrémült törökök

A törökülés idején történt. Mindenki menekült előlük. Mert a törökök után nem maradt ép ember, ép ház. Fosztogattak, öltek és gyujtogattak, görbe, éles kardjuk magyarok vértől piroslott. Menekült mindenki, amerre tudott.

Csak az a pálos barát nem menekült, aki olyan szépen orgonált a kolostor templomában, hogy a népek álmélkodva hallgatták mindig. Jancsi fráter nem tudott elszakadni az orgonájától s a pusztító török sereg közeledtére lélekszakadva rohant fel a kórus lépcsőin, de egyszerre megtorpant. Hisz hiába akarna játszani az orgonán, nincs, aki fujtasson.

Már dörömböltek az ajtón. Lesietett a templomba. Térdre roskadt a csodatevő Fekete Mária képe előtt és így könyörgött: Szűzanyám, segíts! Mentsd meg a templomot! És mentsd meg az orgonát!

A vérszomjas törököket felbőszítette a zárt ajtó. Nekiestek hárman, négyen, tizen az ajtó-

nak. Bedöntötték. És beözönlöttek a templomba. Addigra Jancsi fráter egy szobornak szánt falmélyedésbe ugrott. Odaállt, mint egy szobor. Mereven, mozdulatlanul. Mellette jobbra-balra tőle valóságos szobrok voltak. Remete Szent Pál szobra, apostolok, szentek szobrai.

A pusztító török had, mintha egy ember lett volna, csákánnyal, kampóval törni-zúzni kezdett. Ledöntöttek egy szobrokat. És kacagtak,

A kis kíváncsi (Hún Sándor felv.)

hogy a szobor ezer darabra törve hullik szerteszéjjel a templom kövezetén.

Egyszer csak látja ám Jancsi fráter, hogy többen az orgonára, illetve a kórusra készülnek felkúszni, hogy azt is szétrombolják. De azt is látta, hogy mások feléje törtetnek. Elfelejtette, hogy saját élete is veszedelemben forog, csak az orgonáért remegett. Megmozdult, kiugrott a falmélyedésből a szobrok közül, nagyot kiáltott: Hé, beste lélek, ne bánts az orgonámat!

A törököknek leesett az álluk a rémülettől. Azt hitték, megelevenedett az egyik szobor s haragjában agyonüti őket. Ha láttatok volna, Kedves Gyermek, mint gázoltak át egymáson s rohantak hanyatt-homlok, ész nélkül ki

a templomból a megrémült törökök, még ma is nevetnétek rajta, pedig ennek már jónégyszáz éve. *Divald Kornél nyomán Böbl Ernő.*

Betűrejtvény

Beküldte: *H. Nagy Stefánia.*

(A hiányzó betűket pótolva, egy kedves ujság nevét kapjátok.)

- rici
- lek
- anna
- va
- ezső
- ella
- li
- ózsa
- bel
- ilda

Kérelem a Főtisztelendő Papsághoz

A budapesti egyetemi templom, a pápai bencés templom, a pécsi egyetemi templom és a többi régi pálos templomok csodálatos művészetű faragásai Gerevich Tibor egyetemi tanár szerint fölveszik a legkiválóbb külföldi művészi alkotásokkal a versenyt. A jobbára ismeretlen pálos művész fráterek felkutatása, műveik számbavétele folyamatban van. Mivel pedig a Rend felszólításakor 1786-ban a pálos templomok gyönyörű berendezései, oltárai, szószékei igen sokszor más templomokba kerültek, mint pl. a túskevári templom főoltára Ukra, szószéke az Iparművészeti Múzeumba, sekrestyeszekrénye Somlósárhelyre: tisztelettel kérjük a Főtisztelendő Papságot, hogy az esetleges birtokukban, illetve templomukban levő, pálos eredetű, művészi értékű faragásokról minket értesíteni, ha lehet, azokról a mi költségünkre készített fényképeket beküldeni szíveskedjenek. (Cím: P. Gyéressy Ágoston O. S. P. szerk. Budapest, XI., Szent Gellért-rakpart 1/b. Pálos Kolostor.) Valóságos csodás véletlen folytán így került kezünkbe egy ismeretlen kicsi falu sekrestyeszekrényének a tetején porosan, pókhálósan két gyönyörű pálos-szobor: Remete Szent Pál és Remete Szent Antal pálos tradíciók szerint ábrázolt, fából készült, kb. félméteres szobra. Remete Szent Pál pálmalevélből gyékényszerűen font tunikában áll, dússzakállú aggastyán, kezén a csőrében kenyeret tartó hollóval,

Remete Szent Antal pedig pálosrendi ruhában, fehér csuklyával, skapuláréval és köpennyel. Ez a váratlan, gazdag lelet ösztönöz arra, hogy a különböző plébániákon esetleg szélszórt egyházművészeti, de nemzeti szempontból is felbecsülhetetlen értékű adatokat rendszeresen gyűjtsük. A megértő felkarolás reményében kérjük hát a Főtisztelendő Papság támogatását.

Főoltárrészlet egy régi pálos templomból (Pápa, XVIII. sz.)

Engesztelő jellegű triduumot tartott P. Gologi Lajos S. J. budapesti Szikla-templomunkban dec. 31-én, jan. 1-én és 2-án. A zsúfolásig megtelt templom a hívek nagy érdeklődéséről és nemes buzgóságáról tanuskodott, melyet csak fokoztak a megrendítő hatású szónoklatok.

A mai feldúlt világban jól esik olvasnunk egyik kedves olvasónk beszámolóját egy fiatal keresztény házaspárról, kik valóban szép példát adnak a mai nehéz idők krisztusi elviselésére. Ezeket írja hát dr. Monostory Elekné Egerből:

Nem rég esküdtek. A férfi katonaruhában. Bajtársak színes egyenzubbonya tarkította a templomi képet.

Lakásuk reménybeli.

Az asszony hivatalba jár Pesten. A férfi ka-

tona egy közeli faluban. Ott béreltek bútorozott szobát.

Hivatala végeztével rendesen főz valami jót az asszonyka — a testvére lakásán. Olyat, amit a férj különösen szeret. Csinosan becsomagolja, kis táskába süllyeszti, s felül a HÉV-re.

Nem vetheti oly későre a napi munka, hogy ki ne menjen a férjéhez.

Megtörténik, hogy üres szobát talál, s csak a tisztilegény jön üzenettel:

— A hadnagy úr ma nem hagyhatja el a szolgálatot.

Mégis kimegy az asszony naponta. Ne várjon a férj hiába egyszer se.

A jószívű vonat a «kaszárnya» felé jár. Ha nem találkozhatnak, legalább integetnek messziről, reggel, hivatalba menet.

Ma beszéltem velük. A kis táska akkor is náluk volt.

Ruganyos lépéssel jártak, mosolygó arccal. Szemük sugárzott, *szavaikból pergett az elnyúlhatlan derű és jókedv.*

Hírlik, hogy a férfit más faluba helyezik. Az életük ugyanaz marad azért. Mit számít az, hogy az asszony félórával többet fog utazni naponta a férje után?!

Könnyedén jelentették ezt a várható változást. Mintha más azt mondaná: holnap moziba megyünk.

Lám, egész otthonuk egy kis kezításka. (Helyesebben: maga a szív.) Minden belefér: melegség, vonzódás, áldozat, szeretet. Egy szóval: a boldogság.

Ha máshová helyezik a férfit, az asszony fogja a kis táskát és utána megy.

S ha messzebbre vinnék? Vagy egyenesen a frontra?

Akkor is egyek lesznek ők a szeretetben.

S lelkük ruganyossága akkor sem fog megmerevedni.

Mert könnyedék ők az élet nehéz körülményeivel szemben. A háború nem tépheti szét békéjüket, a gond nem rabolhatja meg nyugalmukat. S — jól tudják — a távolság nem vághatja ketté azt, ami egy.

Az Országos Magyar Katolikus Eszperanto Egyesület keretében *dr. Erdey Ferenc* pápai kamarás, egyetemi magántanár, a Központi Papnevelő kápolnájában febr. 27.-én d. e. 11-kor szentmisét és eszperantó nyelvű szentbeszédet mond.

Adományok. *A pécsi ház javára:* N. N. 20 P, N. N. 50 P, N. N. 5 P, Horváth Györgyné Pécs 10 P, Turóczy József Bükkösd 20 P, Mindszenti Anna Pécs 20 P, Homonnay Jenő Almásfüzitő 80 P, Id. Varga Gyula Pécs 20 P, Pfeiffer Gyula Bpest 100 P, N. N. 60 P, Szilléry-család Bpest 20 P, Egerszegi Józsefné Kissomlyó 20 P. — *Felülfizettek* «*A fehér barát*» 10 P-vel: Volarych Ida Bpest, özv. Nyitray Jánosné Bpest, dr. Potyondy Imre Székesfehérvár, Keringer Róza Bpest és Hajnal Imréné Bpest. — *Élelmiszert adott:* Kozmatelki Csatth Béla, dr. Magassy Gáborné, Kecskés István, Németh Rózsika, Szappáné, M. Nagy-György Kata. *Isten fizesse meg!*

Halottaink. Gróf Zichy János Bpest, dr. Orsovai Fülöp S. O. Cist. Hercegfalva, Cseri János Bpest, özv. Kador Sándorné Bpest, Nagy Irma Bpest. *Adj Uram, örök nyugodalmat nekik!*

Dezso István: Jézusunk Társaságában. Felcsút, 1944. — A szentmise igen hasznos hallgatását szolgáló praktikus könyvecske.

Quotidian Lajos: Stációskereszt. Szilágyi, 1943. — A stációs kereszttel kapcsolatos búcsúk és egyéb tudnivalók fontos adatait közli ez a kis füzet.

Ezt a gyönyörű levelet kaptuk *dr. Németh Kálmán* bácsjózseffalvai plébánostól:

«Főszerkesztő Úr, Drága Testvérem! Mikulás lejárt. Hegyes süvegben nem jelentkezhettem a küszöbödön, Istentől homlokocscsólt kedves testvérem! Jobban illik reám az a koturnusz, amelyben megismertél: a Strogoff Mihály kopott zubbonya. Sok évvel ezelőtt én is megindultam a Nagyön jó Isten, az égi Cár pátensével, szabadító levelével ha nem is Irkuckba, orosz tiszti kamerádokhoz, de sokkal messzibbre: megszabadítani és hazahozni a bukovinai és moldvai magyarságot. A naplószerűen vezetett bukovinai Történelembé beragasztottuk lapotok több oldalát. Bizonyágul, hogy az elhagyatottság napjaiban Strogoff, jobban mondva Kálmán pap mellé állottatok. Akkor is mellette voltatok, amikor izzó tatárkard mellé térdeltették, hogy kiégjen a szeme-szívárványa. Ha Verne fantáziája szerint csakugyan két katonakönyv mentette meg azokat a szemeket, akkor én is elmondhatom, hogy a Telepítés ügyét: magyar újságírók burkoló párává melegegett testvéri könnyei, együttérzése mentette meg. A Ti jószágtok adott nekem lelki erőt, hogy tovább vándoroljak a célig, amikor vaknak és bolondnak tartották a Strogoff-féle fanatizmust, testvéreink megváltásáért. Megkérlek egy szívességre. Ha velem voltál a keserves, tatárkardos állomásaimon: légy velem most, amikor karácsony előtt egy 600 oldalas, műmellékletekkel, 200 gyönyörű fényképpel, művész rajzokkal és véraláfutásos, síró és kacagó, Szent Ágoston szörnyűséges Confessio-jánál is őszintébb vallomással megírom egyrészt a bukovinai verőfényes Golgota történetét, másrészt pedig a fényt a moldvai ügyre vetítem, melynek végleges megoldásához, azaz 120 ezer moldvai csángó hazatelepítéséhez ez a Sikoltó könyv lesz a hajóhíd». Nagy szeretettel ajánljuk hát e könyvet kedves olvasóink figyelmébe.

Redaktore de Hungara Heroldo, Bpest. Rendünk eszperantó nyelvű ismertetéséért fogadja hálás köszönetünket.

S. J., Bpest. Valóban hiányzik a budapesti egyetemi templom előtt a hollós kerítés. Fáj látni a csupasz kis tért. Reméljük azonban, hogy a hollók, az ígéret szerint, a Szikla-templom elé kerülnek majd.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: **Dr. Nádas Zoltán.**
Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Legszebb ajándék a könyv!

Jó könyvekért forduljon bizalommal a

„FRÁTER GYÖRGY”

SAJTÓSZÖVETKEZETHEZ

Budapest, IX. ker., Gönczy Pál-u.
2. III. 11. sz. — Tel.: 189—100.

Mindennemű templomberendezés. Miseruhák. Zászlók. Javítások. Gyertya. Mécsolaj

BITTNER ÉS TÁRSA

Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 8. sz.
Telefon: 183-357.

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégebbi
templomberendező és
zászlókészítő vállalatánál.

Budapest, IV. kerület, Váci-utca 41. szám.
Alapítási év 1863. □ Telefonszám: 183-344. szám.

Budapesten, környéken, vidéken

vezet

árban, minőségben, kiszolgálásban

KÖZTISZTVISELŐK SZÖVETKEZETE

1892—1943.

ELSŐ MAGYAR

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

*hazánk legrégebbi, legnagyobb biztosító intézete.
Alapítva 1857-ben.*

Elfogad legmértányosabb feltételek mellett:

Életbiztosításokat, tűzbiztosítást, betörésbiztosításokat, üvegbiztosítást, jégbiztosításokat, szállítmánybiztosítást, autók biztosítását, baleset- és szavatossági biztosításokat, géptörésbiztosításokat, állatbiztosításokat.

Ő IS SZENVEDETT...

címmel

DR. NÁDAS ZOLTÁN

a Mának szenvedő emberéhez fordul, hogy Krisztus keményötvözötű igazságával és melegen lüktető szeretetével az elfásulásból, a csüggedésből a kétségbeesésből a szenvedés értelmének belátásához, ugyanakkor a diadalmas keresztényi élet páratlan rugalmasságához és csodálatos erőkifejtéséhez vezesse olvasóit.

Kiadja a „FRÁTER GYÖRGY” SAJTÓSZÖVETKEZET. Ára: 9 pengő 80 fillér.

Kapható minden könyvkereskedésben.

Megrendelhető

A FEHÉR BARÁT

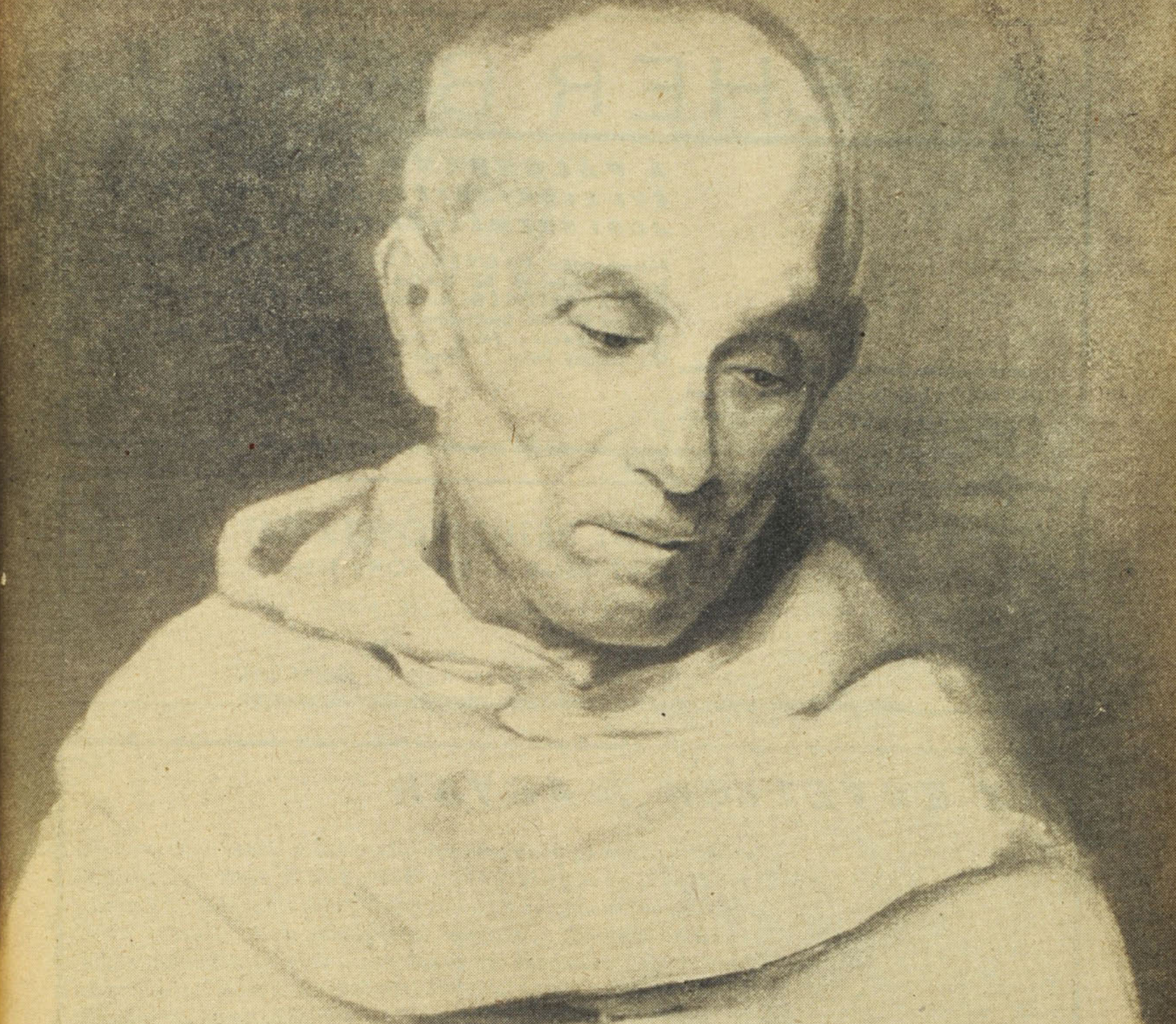
kiadóhivatala útján: Bpest, IX., Gönczy
ál-utca 2. sz. Telefonszám: 189—100.

TERJESZTŐKNEK ÁRENGEDMÉNY.

FŰSZER- ÉS CSEMEGEÜZLET XI., Budafoki-út 47—49. sz.

Telefon:
456—530

Naponta friss gyümölcs-, zöldségfélék. — Kiváló minőségű borok.
— Márkás likőrök. **KÖZSZÜKSÉGLETI CIKKEK ÜZLETE.**

Á FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND HAVI FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON—FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: Szent Ágoston: Imádság a kereszt előtt — Dr. Dobák Ferenc: Krisztus keresztthalála a korszerű orvostudomány világánál — Szent Katalin: A keresztfa gyümölcsei — Dr. Nadas Zoltán: Világkrízis és kereszténység — Kubinyi Décse: Vasárnapesti óda Szent Margitról — P. Gyéressy Ágoston O. S. P.: Mária a kereszt tövében — Sédi Rezső: Tavasz szonáta — Fráter Jácint: Naplójából — Üdvözlégy...! (Latinból ford. Lengyel Rezső) — Világegyház — Falbrecht Alice: Lelki levelek — Gyermekeknek — Pálos Krónika — Szerkesztői üzenetek.

VII. ÉVF. • 3. SZÁM

ÁRA • 60 • FILLÉR

1944 MÁRCIUS